

Plukovník Ing. František Valach, CSc.

Alternativní (standardní) vedení bojové činnosti

Dřívější a zvláště nedávné zkušenosti z vedení bojové činnosti se stále častěji vyznačují skutečností, že bojující vojska opouštějí válčistiště (bojiště) ještě předtím, než se jim podaří splnit cíle standardní operace - ofenzivní bojovou činností zničit protistojící vojska, zvítězit nad protivníkem, a tím zajistit trvalý mír v krizové oblasti. Tendence pasivního (defenzivního) pojetí bojové činnosti, jsou charakteristické především pro všechny mírové operace, které jsou nyní stále častější. Vytváří se tak dojem, že se jedná o novou alternativní bojovou činnost vojsk na válčisti, respektive bojišti. Jako by ozbrojené síly, zejména armády, byly připravovány pro mír místo na válku. Takové význačné změny vyžadují odborné posouzení z hlediska politického a vojenského kontextu. Blíže o tom v následujícím příspěvku.

* * *

Rozhodujícím pro daný problém je politický úhel pohledu, protože odráží jak subjektivní, tak zejména věcné otázky současných podmínek multilaterálního světa. V podstatě jde o transformaci ekonomiky, sociální problematiky a řešení nahromaděných problémů, které vyžadují politická rozhodnutí. Způsob řízení krizí, konfliktů a uplatnění sil je výsledkem již zmíněných procesů. Vojenské odborné hledisko je tak představováno zasazením sil a prostředků v operacích, které mají výrazně pasivní charakter, a tudíž nemohou vést k totálnímu zdolání nepřítele a dosažení jednoznačného vítězného cíle.

Vedení bojové činnosti pod tlakem protivníka a eventuální ústup ozbrojených sil, evakuace z ohroženého prostoru jako definitivní vyústění operace je nepopulární. O ústupu se ale vždy rozhoduje ve složité situaci, kdy vojska nebudou s to čelit lépe vyzbrojenému a vycvičenému útočníkovi, jako tomu bylo například v operaci *Pouštní bouře*. Tato operace je známá mj. tím, že vojska, která včas neopustila ztracené pozice a neustoupila, byla prostě zničena s využitím moderních průzkumných prostředků a mohutných vysoce přesných zbraní. Z řady hledisek je to bolestné zjištění. Nicméně v podmínkách soudobých vývojových trendů v oblasti vojenství, informatizace, techniky, uplatnění špičkových technologií, důsledné aplikace ekonomických přístupů při plánování a realizaci efektivního využití zdrojů na obranu, tomu tak v budoucnu jinak nebude, i když některé země zatím nereagují na nárůst nových vnějších a vnitřních bezpečnostních rizik, podceňují vývoj v oblasti vojenství i technologií, a tím umožňují zaostávání armád, zejména v technické oblasti.

V pojetí vojenského umění je ústup zpravidla vynuceným důsledkem převahy protistojících sil nepřítele. Ústup, evakuace vojsk z krizové oblasti nemusí být vždy následkem těžkých bojů jak tomu zpravidla bývalo ještě v průběhu druhé světové války.

Tendence pasivního pojetí vedení operací se budou podle mého mínění prohlubovat především vyústěním transformace politických, ekonomických a sociálních změn a promítnutím multilaterálních vztahů do eventuálních krizí, konfliktů a způsobů jejich řízení. Na základě předchozí analýzy je tedy zřejmé, že defenzivní způsob vedení operace (boje), ústup, evakuace, nebude výlučně jen součástí standardního pojetí.

V nevýhodné a nerovné pozici mezi bojujícími nepřátelskými stranami se staly oběti v roce 1995 i české jednotky v Chorvatsku, když plnily bojový úkol pod praporem OSN. S přihlédnutím k výjimečnosti mírového poslání operací souvisejících s otázkami *udržování, vynucení či stabilizací míru*, jakož i způsobem vedení některých jiných současných vojenských operací, nelze vyloučit, že jejich důležitou součástí bude ústup a rychlé opuštění vybraných oblastí. Ukazuje se potřeba prozkoumat jedná-li se o alternativní vedení bojové činnosti, nebo snad trvalý způsob uplatnění vojsk.

V přípravě a vedení především mírových operací je dnes mnoho zvláštností, a proto je zde řada otázek improvizovanou záležitostí. Prvořadým úkolem každého bezpečnostního systému je zajistit obranu národa. Teprve za druhořadý úkol ozbrojených složek lze považovat *alternativní mírové uplatnění části sil mimo území vlastního státu*. Je zřejmé, že další změny podmínek vedení bojové činnosti a vytyčené politické cíle operací skutečně určí, zda tyto trendy budou mít trvalý charakter.

Principy bojové činnosti byly v minulosti přetvářeny i staletí. S přihlédnutím k rychlosti s jakou je dnes svět schopen aplikovat nové nejsložitější technologie a uplatňovat je ve vedení operací, lze předpokládat, že dnešní alternativní činnost by mohla být považována za standardní řádově již za desetiletí. Potvrzuje to množství případů předčasného ukončení bojové činnosti vojsk, aniž bylo dosaženo trvalého míru. Počet zmíněných operací se skutečně zvětšuje geometrickou řadou - viz například v minulosti Afghánistán, později Somálsko, Balkán, Čechensko a mnoho jiných započatých a nedokončených aktivit.

● Netradiční metody

Následující úvahy vycházejí ze zkušeností využití některých technik ústupu (evakuace), které se uplatnily na Korejském poloostrově v 50. letech v průběhu přípravy a vedení reálného regionálního konfliktu. Hlavním cílem je ukázat konkrétní případy vedení bojové činnosti způsobem, který se nepřilíká ztotožňuje s logickým vojenským myšlením, zvláště když vojenské řády, předpisy a úkol operace zpravidla vždy stanoví zničit nepřítele a zvítězit s využitím všech možností zbraní a aktivní (útočné) bojové činnosti. Jiný cíl než vítězství a nastolení míru se zdá být z logického hlediska bezvýznamný.

Dosahnout vítězství lze však za určitých podmínek i netradiční cestou, kterou již popsal Clausewitz, cituji: „Můžeme uvést ještě celou řadu účelů, které mohou kratší cestou vésti k cíli a které bychom nazvali argumenty *ad hominem*. V které oblasti lidského společenství se tyto osobní vztahy nevyskytují? A ve válce, kde osobnosti státníků, politiků a vojáků mají tak velký význam, jistě je jich nejvíce. A tak roste počet cest vedoucích k cíli do nekonečna. Rozmanité kratší cesty nesmíme podceňovat nebo je pokládat za výjimečné a bezpodstatné...”^{1/}

Myslím, že zvláštní kratší cestou dosažení cíle operace, by mohl být v našem konkrétním případě ústup, evakuace, popřípadě jejich kombinace. Včasným ústupem a organizovanou evakuací ohrožených vojsk před úderem nepřítele, který je v převaze (velmi často i morální), se může předejít velkým ztrátám na lidských životech, a zároveň uchránit před

totální zkázou značnou část populace národa. Abych předešel možné kritice bude nejlépe objasnit tento nepřilíživě lichotivý způsob vedení bojové činnosti s využitím některého praktického historického příkladu.

Ve vojenské odborné literatuře byl význam historického příkladu již nejednou zdůrazňován. Zvolený historický příklad totiž může výše uvedenou neobvyklou myšlenku nejen ujasnit, ale vedle toho má v empirických vědách tu nejlepší průkaznost. Více než kde jinde to platí ve vojenském umění. Vždyť všechny základní znalosti vojenského umění byly většinou získány na základě přebírání zkušeností. Kromě toho se i jejich užití přizpůsobuje více okolnostem než účinkům, které nemohou být úplně nikdy poznány z pouhé povahy dostupných prostředků. Historický příklad slouží především k vysvětlení abstraktní úvahy, která by neměla být špatně pochopena. V našem případě to bude lokální konflikt ze začátku 50. let, tzv. *korejská válka* (1950-53).

Příkladů s uvedenou tematikou je v odborné vojenské literatuře velké množství. Vybraný konkrétní případ byl zvolen tak, aby pojednání s využitím historického příkladu směřovalo k objasnění místa a úlohy armádního sboru, jakožto garanta přípravy a vedení vojenských operací na válčišti. Podíváme se podrobněji na X. armádní sbor ozbrojených sil Spojených států, jehož organizace byla při plnění úkolů na Korejském poloostrově v letech 1950 až 1953 pozoruhodná. Myšlenky volně navazují na odbornou publikaci *Staff Operations: The X Corps in Korea, December 1950*, kterou zpracoval Richard W. Stewart.^{2/}

● Ofenziva k „ukončení války“

Každý armádní sbor je v podstatě vždy specificky utvářen pro určitou misi. V praxi přitom převažuje sklon přestoupit organizační pravidla (nařízení, řády, normy, směrnice, zásady apod.). X. armádní sbor, kterým se budeme zabývat, byl nejen neobvyklý, ale zároveň i běžným, standardním armádním sborem. 26. srpna byl zasazen přímo do bojové činnosti v rámci vyloštění u jihokorejského přístavu Inčchon (na angl. mapce *Inchon*, viz schéma). V té době nesl odpovědnost za jeho plánování velitel generálmajor Edward M. („Ned“) Almond, který zůstal v této funkci trvale. Podle přímých účastníků byl X. armádní sbor (40 000 mužů) „narychlo dohromady slepený sbor hlavního velitelství“ a „přinejmenším byl nedomyšlenou záležitostí“.^{3/} Důsledky na sebe nenechaly dlouho čekat. Například jednomu z podřízených svazků - 1. divizi námořní pěchoty (*1st Marine Division*) - způsobilo při zasazení u Inčchonu největší pohromu vlastní provádění plánovacích dokumentů od X. armádního sboru. Štáb sboru nebyl tehdy ani kompletní, pevně ustálený, ani dost zkušený při provádění kombinovaných válečných operací.^{4/}

Chaos po vyloštění u Inčchonu a problémy s koordinací uvnitř samotného X. armádního sboru trvaly ještě po 15. září. K lepší orientaci slouží čtenáři schéma, kde je zakreslen základní manévr zmíněného X. armádního sboru (v roce 1950) a činnost jeho nadřízeného orgánu - 8. armády (*Eight Army*). Ovládnutí hl. města jihokorejské republiky Soulu (angl. *Seoul*) v té době probíhalo pomalu a sám generál Almond si nezískal velkou oblibu u podřízených svým přílišným podrážděním a osobním neoprávněným zasahováním do pravomocí velitelů praporů, aby je přiměl k rychlejšímu postupu. Pouze zdrcující převaha všech zasazených sil Spojených států zamezila opravdovým problémům a následkům způsobeným špatnou koordinací na úrovni armádního sboru.

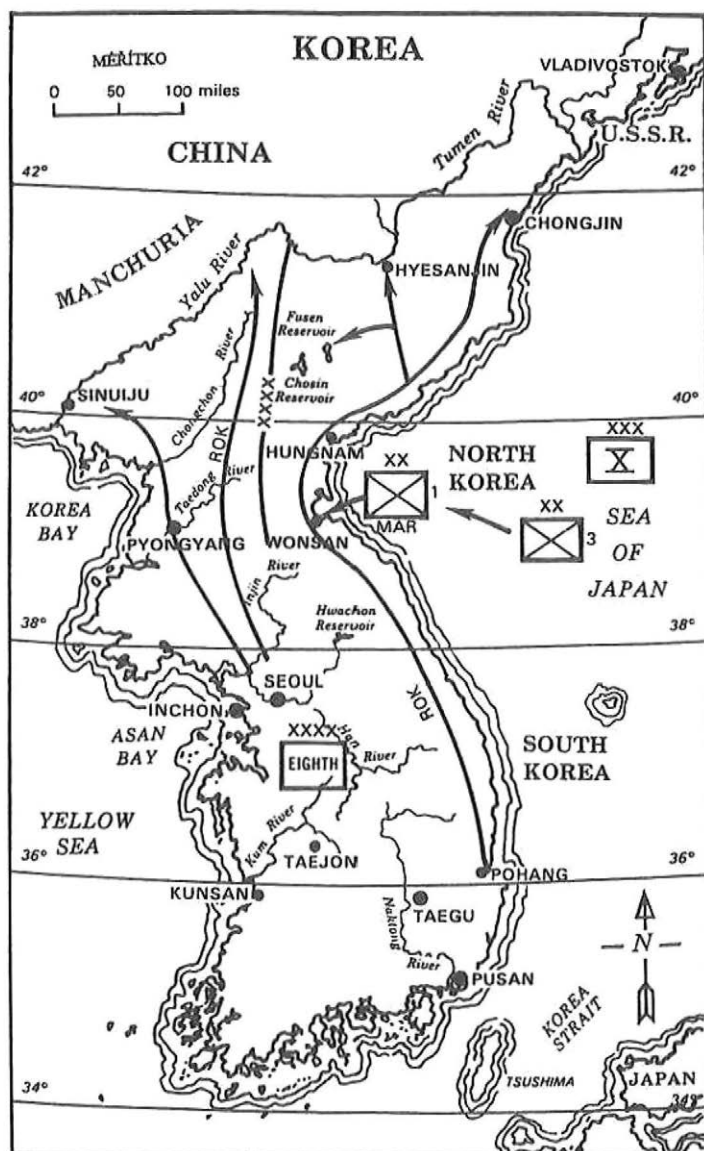

Schéma: 8. armáda a X. armádní sbor při zasazení v Koreji

Později, po dobytí Soulu 8. armádou a po navázání spolupráce s jejími hlavními silami, byl X. sbor stažen z bojové činnosti u Inčchonu a dopraven k mořskému předmostí na východě, u severokorejského přístavního města Wonsan (viz schéma). A tak namísto toho, aby X. armádní sbor útočil s 8. armádou na sever, byl přinucen se vyrovnávat ve velkém zmatku s překážkami a spokojit se jen s ústupem a přesuny. Uspíšení postupu vojsk nepomohlo ani přeskupení, díky kterému bylo již předtím prolomeno předmostí Wonsan, ještě než mohl být na pobřeží zasazen X. sbor. Vylodění X. armádního sboru se potom uskutečnilo od 25. - 29. října současně s uvedením do chodu hlavních sil v severní Koreji. X. armádní sbor s novou součástí, čerstvě přisunutou 3. pěší divizí, se dal do „závodu o dosažení řeky Jalu“ (na schématu *Yalu River*) proti rozpadajícímu se severokorejskému odporu. V té době to vypadalo, jako kdyby se zdoluhavá válka blížila k úspěšnému zakončení.

Ovšem opojný optimismus září a října 1950 („ofenziva, která zajistí Vánoce doma“) brzy zmizel, a jak uvádějí pamětníci, „mohutná čínská vojska silou sibiřských větrů vrhla jednotky X. armádního sboru zpět a zcela je ochromila“. Jednotky X. armádního sboru poblíž řeky Jalu se daly kvapně na ústup, vyjma sil námořní pěchoty a několika armádních formací nedaleko vodní nádrže Čosin (*Chosin Reservoir*), které byly obklíčeny. Generál Almond a jeho štáb jakoby zbaveni soudnosti vypadali, že ignorují nebo nepřikládají význam zcela viditelným znamením možné masivní čínské invaze. Následovaly vrcholně optimistické směrnice vydané velitelstvím Dálného východu (*The Far East Command*). Almond velel jednotkám na Jalu jako o závod, bez toho, aby by bral ohled na odkryté boky nebo rozmístění vojsk nepřítel. Později někteří důstojníci vinili Almonda z očividně riskantního postupu, ale nestranní pozorovatelé se shodli na tom, že Almond byl pouze realizátorem nařízení generála MacArthura. Almond nenásledoval MacArthura slepě, a už vůbec ne se sklonem k ignorování výstražných zpravodajských upozornění. V literatuře se uvádí, že jako velitel hlavního armádního sboru měl být ostražitější a opatrnější.

Almond své jednotky přepínal, s výjimkou obezřetnější 1. divize námořní pěchoty. Její velitel, veterán vylodovacích operací druhé světové války, generálmajor Oliver P. Smith, totiž nedůvěřoval operacím v hornatém terénu, navíc daleko od mořského břehu. Jednal opatrně, i za cenu početných podrážděných Almondových návštěv. Almond chtěl dosáhnout řeky Jalu jako první. Proto se občas stávalo, že i když se divizní štáby pokusily plánovat opatrně a jejich jednotky na základě toho postupovaly obezřetně, v důsledku Almondova spěchu se ztratily. Součást štábu G3 (operace a plánování) formulovala úkol pro 7. pěší divizi takto, cituji: „Systematickým narůstáním úsilí do hloubky v první řadě útočit koncentrovanými jednotkami na Čosin, jejich postupným manévrem a zasazením po jedné ...“ Ale tento plán se nikdy neuskutečnil. „Věděli jsme to předem,“ uvádějí pamětníci, „protože nám Almond nařídil okamžitě vyslat na Čosin nejbližší prapory a menší jednotky samostatně tak rychle, jak jen to bylo možné.“²¹

Poznatky z velení a řízení operačního stupně velení se ukazují být nejdůležitější při zkoumání nejsložitějších bojových situací. Poučení z této oblasti jsou přínosem jak pro současnost, ale vzhledem k již vzpomínutým podmínkám vedení bojové činnosti, především pro budoucnost. K nim zejména patří následující:

● Armádní sbor u Hungnamu - štáb

Štáby a operační skupiny velení nejsou v žádném případě anonymní, automaticky jednající pracovní týmy, které bezmyšlenkovitě konstruují grandiózní plány k zasazení vojsk tak, aby ve složité bojové situaci na frontě mohly způsobit porážku nepříteli. Štáby se často narychlo sestavují z dřívějších velitelů, kteří se pokoušejí jak nejlépe mohou vytvořit s pomocí dostupných informací různá nařízení, směrnice pro organizované plnění bojových úkolů s vyloučením chaosu. Velitelé a jejich štáby mají rozdílné techniky rozhodnutí, jejichž účinnost záleží na osobnostech a jak jsou předány k realizaci vojsky. Bylo vidět, jak štáb X. armádního sboru prováděl součinnost u Inčchonu a Soulu, kde nebyl tím, čím měl patrně být. Z toho vyplývá závěr, že každý štáb potřebuje určitý čas k tomu, aby se mohl stát skutečným pracovním týmem a zodpovědně se rozhodovat.

Podle údajů v odborné vojenské literatuře měl velitel X. armádního sboru generálmajor Edward („Ned“) Almond pověst nejútočnějšího vyššího velitele v Koreji. Generál Almond byl silnou osobností, nekompromisní, nesmiřitelný, byl ochoten riskovat. Duševně, vnitřně vyrovnaný, nestranný, spravedlivý. I když měl spíše zkušenosti z bojů druhé světové války na italské frontě než v Pacifiku, byl jedním nejschopnějších MacArthurových velitelů.

● Uspořádání (koordinace) štábu

Jedno z klíčových postavení v boji měla řídicí operační (evakuační) skupina (*The Evacuation Control Group*), která řídila postupný odchod (ústup) vojsk od Hungnamu. Právě tato řídicí operační skupina vytvořila kritický spojovací článek k zajištění štábní komunikace a koordinace. Operační skupina při ústupu řídila a kontrolovala dva okruhy problémů: obstarávala vyvádění z boje a nakládání, jakož i na druhé straně zásobování potravinami a municí zbývající vojska. Vykonávala tedy svou funkci jako součást řídicího mechanismu štábu, který se spíše zaměřoval na manévry jednotek od frontové linie se zajišťováním přechodného udržení dobytého území. Všechny tyto činnosti byly ještě bezpečně koordinovány z úrovně pozorovacích stanovišť na úrovni taktických velitelství.

Při praktickém řízení operační skupina uplatňovala metodu *ad hoc* pro všechny dotyčné štábní složky tak, že jednotlivé body kontaktu koordinovala se všemi taktickými a logistickými pohyby. Řídicí skupina nenahrazovala existenci tradičního štábu armádního sboru, ale správněji řečeno, zajišťovala pro něj kontakt, který štábu armádního sboru celkově umožňoval přesně vědět co každý prvek sestavy vyvíjí za činnost. Základní řídicí a logistické záležitosti zůstávaly ve štábu armádního sboru - součástech G3 a G4 (operace a plánování a logistika). Nicméně jakmile pracovní týmy G3 a G4 zplánovaly úkol a stanovily časový harmonogram hlavních jednotek na čarách dotyku, oznámily to řídicí operační skupině, která dopracovala do detailů průběh manévru vojsk, sladila je a řídila.

V řídicí operační skupině byli i zástupci nejrůznějších odborností, například zde byl ženista, který zastupoval speciální brigádu. Tento speciální svazek s vojenským a civilním personálem (přibližně 5000 osob na jednom stanovišti), ve skutečnosti při ústupu koordinoval v prostoru přístaviště nakládání lodí. Brigáda dále dohlížela na zásobovací prapor, doplňovací (tankovací) skupinu (dodržování bezpečnostních opatření) a skupinu s arzenálem munice a výzbroje atd.

Úspěšná činnost operační skupiny při řízení ústupu u Hungnamu byla tedy neodmyslitelná od jejího početního stavu a uspořádání ustupujícího (odcházejícího, stahujícího se) X. armádního sboru. V jakékoli činnosti armádního sboru není větší problém než spojení a součinnost. V poznámkách o ústupové operaci se konstatuje, že součástí štábu armádního sboru, které mají přesně vědět v souladu s plánem jisté základní údaje o potřebách vojsk, se vždy nedostává spolehlivých informací. Operační skupině se podařilo přetnout tento gordický uzel tím, že pro koordinaci stažení vojsk uvedla do chodu jeden speciální pracovní tým pro tento neobvyklý konkrétní úkol. Všechny štábní součásti, speciálně prvek plánování operací a logistika vojsk (G3 a G4), věděly přesně, co vzít v úvahu pro tento řídicí speciální prvek (pracovní tým) a kdy jej stanovit. Evakuační (ústupová) operační skupina pomáhala dezorientovanému, napůl poraženému armádnímu sboru dosáhnout opět bojeschopnosti.

Tato skupina byla tedy rozhodujícím kritickým prvkem řízení, který pomáhal zajišťovat a koordinovat procedury pro příslušné štábní součásti - G2 průzkum, G3 plánování a G4 logistiku při přípravě i vedení operace. Výsledky kooperace mezi všemi zainteresovanými štábními složkami byly na základě toho v průběhu ústupu evidentně výborné. Přesto z denních záznamů událostí vyplývá, že součinnost průzkumu s ostatními součástmi z hlediska komunikace s armádním sborem byla všeobecně nízká.

Do taktické roviny se při ústupových operacích kriticky promítaly výsledky práce především dvou součástí štábu armádního sboru - G2 (průzkum) a G3 (operace a plánování), jako nezbytné potřebných prvků velení v jakékoli ozbrojené operaci. Jejich vzájemné vztahy nebyly v roce 1950 ještě tak propracované a transparentní jako dnes. Ze současného pohledu je také důležité si ujasnit funkční oblasti součástí G2 a G3, které se čas od času prolínají a v řadě styčných bodů se plně dotýkají plnění denních činností.

Z rozsahu působnosti sborové součásti G3 je patrná její větší úloha při přípravě a vedení operace, boje. Část štábu představovaná G3 koordinovala úkoly letecké podpory s hlubokými dělostřeleckými údery a námořní dělostřeleckou palbou. Tato sborová součást - skupina plánování operací - byla zodpovědná i za předkládání denních hlášení o situaci. Byla to pravidelná operační hlášení PEROPREP (*Periodic Operation Report*), která obsahovala situaci bojujících vojsk. Obsahem operačních hlášení byly úkoly koordinace palebné podpory, letecké podpory, ženijních opatření, upřesnění rozhraní bombardování, vně kterého bombardéry působily bez rizika úderů zasazených vojsk, nařízené hlídkování nad vytyčenými trasami, stav destrukčních plánů atd. Skupina G3 také řídila vojenský zpravodajský sběr mnoha bitevních schopností nepřítele s tím, že zároveň zodpovídala za úkoly související s tímto sběrem. Na základě toho měla často skupina plánování a operací G3 větší přehled a více znalostí zpravodajského charakteru, než informací, které získala zpravodajská skupina G2.

Pro vojenské umění jsou významné i některé další závěry z poznatků defenzivní činnosti X. armádního sboru u Hungnamu, které mohou současně zobrazovat zkušenosti pro nové pojetí vedení bojové činnosti:

- Řízení

Kritickým prvkem zajišťování toku aktuálních informací pro koordinaci jednotlivých úrovní při evakuaci Hungnamu se stala organizace centralizovaného velení a řízení s pomocí operační skupiny velení. Přestože X. armádní sbor tuto operační skupinu využíval, pokračoval se svým standardním operačním štábem v koordinování operačního

i taktického manévru, palebné podpory, těsné letecké podpory, průzkumu, rekognoskaci a zpracování plánů přeskupování a současně s tím řídil i ústup. Zkušenosti X. armádního sboru opět potvrdily, že ke splnění i nejprostších manipulací na válčišti, bojišti je **potřebné obsáhlé řízení.**

– Předvídavost

X. armádní sbor měl přirozeně lépe předvídat své nasazení do bojové činnosti. Tím se samozřejmě myslí i postup vpřed. Nicméně armádní sbor s veškerou svou logistickou a podpůrnou činností je v pohybu těžkopádný. To se týká i včasného varování, které by štábní důstojníci měli opatřovat v předstihu. Z celkového pohledu na možnosti vedení operace je schopnost armádního sboru tak rozsáhlá, že by se dalo usuzovat na jeho uplatnění v rámci celého rozsahu válčiště, bojiště (obklíčení v hloubce, boj v hloubce vlastní obrany apod.), což je z hlediska podřízených svazků životně důležitým úkolem. Armádní sbor má takové prostředky a možnosti, které mohou varovat podřízené jednotky před překvapivým hrozícím útokem nepřítele, připravit variantní plány, popřípadě válečnou hru průběhu konkrétní bojové akce, modelovat a analyzovat do hloubky možný průběh operace. **V tom je úloha armádního sboru nezastupitelná – málokterou z těchto činností je možné například realizovat kdekoliv jinde, na divizním či brigádním stupni.**

– Kombinované, společné operace

Každý armádní sbor může předpokládat nasazení v rámci společných, spojeneckých nebo kombinovaných (smíšených) operací. Dělostřelecká palba, námořní či letecká podpora, součinnost se spojeneckými silami a spousta jiných koordinačních příležitostí zvýrazňují význam a uplatnění velitelství armádního sboru. Ačkoli armádní sbory zpravidla neplní úkoly separátně (odděleně od ostatních sil), tyto eventuality nemohou být vyloučeny. Operační úroveň armádního sboru vyžaduje nepřetržitě se učit funkčnosti v politických a vojenských odborných záležitostech. S těmito problémy musí být obeznámeno co možná nejvíce důstojníků štábu armádního sboru, kteří mají poznatky a zkušenosti z brigádní nebo praporní úrovně. **Běžným vojenským odborným výcvikem lze stěží dosáhnout nejvyšší míry dovedností důstojníků sborového štábu.**

– Těžiště poznatků

Ve štábu kteréhokoliv armádního sboru, a pro X. armádní sbor v Koreji v listopadu a prosinci 1950 to platilo dvojnásob, je nezbytné se soustředit vždy na to, co se musí pro úspěch udělat nejlépe: dlouhodobě plánovat, koordinovat manévr podřízených svazků a pokrýt logistikou situaci i přesto, že je to v současných podmínkách bitvy, kdy zmizel rozdíl mezi přední linií a hlubokým týlem, velice obtížné. Operace je předem odsouzena k neúspěchu, jestliže má být proveden protiúder *za každou cenu*, například v konkrétních podmínkách bojiště manévrem menšími jednotkami. V takovém případě je snaha dosáhnoutbleskově větší nebo lepší výsledky protiútokem (protiúderem) odsouzena k nezdaru.

Je patrně vhodné si povšimnout některých zásad, které tehdy stanovila americká doktrína, například: „Armádní sbor vydává nutné příkazy pouze k zajištění rozhraní a pro koordinaci mezi sousedními divizemi. Zbývající úkoly, například detailní provedení obranných pásem se zpravidla stanoví na úrovni svazku. Štáb armádního sboru musí analyzovat a řídit v plné míře rozsah operací, kdežto taktický prvek sestavy (příkladně brigáda), realizuje konkrétní vlastní díl (část) bitvy.“

Pro operační svaz byly zásady doktríny v roce 1950 formulovány v ustanovení polního předpisu 100-15 *Field Service Regulations for Larger Units*. Pro vedení bojové činnosti v hloubce (*deep operations*) vyžadoval, aby se armádní sbor soustředil hlavně na získání správných a včasných informací o dlouhodobých záměrech nepřítele. Podle tohoto předpisu musel být plán armádního sboru projektován do budoucnosti předpokládané činnosti. Včasné a přesné informace musely být dostačující a zcela jisté, i když velitel nepřátelských jednotek mohl své síly a prostředky použít vzhledem k jejich povaze zcela překvapivým způsobem. Plány pro zasazení armádního sboru nemohou být improvizací. Od přípravy operace, začátku jejího vedení až do jejího závěru, musí být vždy velitel armádního sboru a jeho štáb v předstihu.

S těmito postupy musí být armádní sbor trvale obeznámen a musí je zvládnout. Závody, kdo první dosáhne řeky Jalu a vojenské tažení směrem na vodní nádrž Čosin, skončily jako bolestné porážky především proto, že X. armádní sbor do značné míry nedodržoval zásady vlastní doktríny, spočívající v předvídání a plánování pro všechny nepředvídané události. Štáb armádního sboru ohrožovaly jeho vlastní pracovní postupy a koneckonců i řízení 8. armády, nehledě k tragické situaci způsobené chybějící předvídatelností. Vina musí být rozdělena mezi velitelství Dálného východu a generála MacArthura. Obnova bojeschopnosti armádního sboru po katastrofální porážce koncem listopadu a začátkem prosince, byly částečným rozpomínáním se X. armádního sboru, jak by měl asi sbor jednat. Dostali jsme se zde tak vlastně k tomu, co už bylo uvedeno na začátku. Z hlediska vojenského umění byl ale ústup a evakuace u Hungnamu důležitým triumfem, protože umožnil X. armádnímu sboru obnovit bojeschopnost a opět se konstituovat jako akceschopný armádní sbor.^{2/}

Článek reagoval na některé dnešní aktuální zvláštnosti související s vedením bojové činnosti. V tomto ohledu jsou rozhodujícím měřítkem měnící se podmínky a charakter současných vojenských operací se zvýšenou úlohou defenzivního pojetí. Smyslem článku ovšem nebylo podat vyčerpávající poznatky, zejména o ústupu, ale nastínit s využitím historického příkladu a válečných zkušeností některé otázky, které s problematikou souvisejí. Ústupová bojová činnost je jednou z oblastí vojenského umění, která není dokonale propracovaná, a proto se namnoze tyto činnosti jeví jako alternativní. Způsob vedení defenzivní bojové činnosti ve spojení s ústupem a evakuací vojsk se bude lišit případ od případu. Vzhledem k zapojení se do mezinárodních mírových aktivit, bude účelné se na stránkách vojenského odborného tisku zmíněné problematiky znovu dotknout a rozvinout odpovídající diskusi.

Odborná literatura:

- 1/ Richard Wolf: Clausewitz - jeho život a jeho teorie války, Praha 1931.
- 2/ Richard W. Stewart: Staff Operations: The X Corps in Korea, December 1950, US Army Command and General Staff College Fort Leavenworth, Kansas, 1991.
- 3/ Robert Heintz: Victory at High Tide, Annapolis, MD: Nautical and Aviation Publishing Co., 1979.
- 4/ Shelby Stanton: America's Tenth Legion: X Corps in Korea 1950, Novato, CA: Presidio Press, 1989.